

GAZETA LWOWSKA.

W. Piątek

N^{ro}. 57.

18. Maia 1821.

Wiadomości krajowe.

Ze Lwowa. — Zeszłej Niedzieli d. 13. b. m. odprawio się w naszej prowincyney Stolicy, w Kościele katedralnym Łacińskim uroczyste nabożeństwo i odśpiewano Te deum na podziękowanie za szczęśliwie przywróconą spokoynność w Królestwie Sardynskiem. Obecnie były wszystkie Władze, Sztab jeneralny, Wydział Stanowy, Akademia, Magistrat tutejszy, wszystkie Zgromadzenia duchowne, liczny korpus Officerów, cechy z chorągwiami i parafie tak z miasta jak i przedmieść. Pod przewodnictwem JW. JX. Arcybiskupa i Prymasa Królestwa, celebrował Probosczy Archikadey i Pralat Kapituły Łacińskiej. W 11 o f i n a a u. Wojsko i milicyja mieyska przywołane na rynku i przed kościołem w paradzie, dawały sławy podczas nabożeństwa, na które od zywajysie wyjechały działa wytoczone na wzgórze. Po skończonym nabożeństwie przeciągało C. K. wojsko i milicyja mieyska przed JO. Xięciem naczelnym Dowodcą. Chociaż nieprzyjazną była pogoda, przecież do samego południa deszcz nie padał a tak nie przeszkodził uroczystości na którą mnóstwo Ludu wszystkich Stanów zgromadziło się w duchu pobożnym.

C. K. Rząd krajowy podał do umieszczenia następujące

U w i a d o m i e n i e :

Najiasniejszy Pan raczył Józefa Schuster, Aptekarza w Tyrnawie zaszczycić najłaskawiej małym złotym medalem cywilnym za to, że usiłował Kwas drzewny ciągnięty przez ogień, użyć pożytecznie w garbarniach; oraz najłaskawiej rozporządził, aby sposób używania tego kwasu w garbarniach podany był do publiczney wiadomości. Sposób użycia kwasu rzeczzonego w garbarniach opisany w tej mierze przez Wiedeński Instytut politechniczny, jest następujący: Podług zdania sprawy J. L. Schustera, Aptekarza w Tyrnawie w Węgrzech, (ob. połączona gazeta Budy i Pestu z d. 8. Sierpnia 1819 N. 65.)

garbarz tameczny Steger użył kwasu drzewnego, ciągniętego przez ogień także i w robotach garbarskich bardzo skutecznie jako środka zapobiegającego zgniliznie; mianowicie doświadczył, iż jeżeli w czasie wyprawiania skór, to jest: podczas dębienia, zolenia lub grzania, alboteż podczas moczenia skór wołowych w dnie upałów, przez nienależyte w robocie postępowanie, wkradnie się pewnego rodzaju zgnilizna, która znana jest pod nazwiskiem muszli i pokazuje się w plamach białych, nagle wzmacza się i nie tylko skóry, do których się najpierwey wkradła prętko niszczy, ale nadto, ponieważ jest bardzo zaraźliwa; przechodzi także do skór zdrowych, zarazie tej doskonałe zapobiedz można, smarując tym kwasem drzewnym owe białe plamy z obu stron skóry to jest tak z prawey jak i lewey. Robiono doświadczanie na dziełach skórach tym sposobem

szezony na skóre przody sfagowaną, natychmiast w nią wsiałnął, i że nie tylko małe plamki pozniżały, ale nawet w plamach większych tak prętko skutkował, iż wszystkie 9 skór uratowanych zostało. Ten nowy sposób użycia kwasu drzewnego zasługuje, aby także inni garbarze doświadczali go, zwłaszcza, że po doświadczeniu tego kwasu w innych częściach ciał zwierzęcych, spodziewać się należy pomyslnego skutku.

Z Wiednia d. 7. Maia. — Jego Ces. Król. Mość raczył Barona Frimonta Jenerala Jazdy dowodzącego w Neapolu, ze względu znakomitych jego zasług mianować Kawalerem pierwszey klasy Cesarsho-Anstrviackiego orderu Korony żelazney. Jenerala Majora Barona Villata zaś Kawalerem trzecięj klasy tegoż orderu.

Z Wiednia d. 9. Maia. — Jego Cesarsho Król. Mość mając wzgląd na wieloletnie zasługi nauczyciela główney szkoły wzorowey Franciszka Xawerego Weysa raczył zezwolić na dodatek do iego płacy dia iego osoby rocz

nie po 200 ZR. oraz ozdobić go małym medalem honorowym złotym z uszkiem i wstążką.

Gazeta goniec Tyrolski i Vorarlbergski zawiera z Innsbrucka z d. 30. Kwietnia co następuje: Dzisiaj rozpoczęło się wielkie posiedzenie Wydziału Seymowego, do czego Cesarz Jmé odezwał Swoją zwołał Reprezentantów czterech Stanów Tyrolskich; posiedzenie to poprzedziło uroczyste nabożeństwo w kościele zamkowym, na ktorem znajdowali się Gubernator krajowy i Starosta Hrabia Chotek, z Radcami gubernialnymi; Marszałek Seymowy i wszyscy Deputowani i Zastępcy, tudzież Jenerałny Referent Stanów z Sekretarzami. Po nabożeństwie udał się Gubernator z Radcami gubernialnymi do sali radney i po uprzednim oznajmieniu przez Marszałka zamku przyjął Stany krajowe, przyczem sala otwartą była dla publiczności. Przed wyobrażeniem N. Pana na podniesieniu stał Tron. Po prawey stronie Tronu siedział Gubernator krajowy po obu stronach zaś Rady gubernialni. Poczem Radca gubernialny Röggl o miał mowę, Sekretarz zaś gubernialny Hecher odczytał Najjaśniejszego Pana postulatory. Marszałek Seymowy Hrabia Küni gl, odpowiedział w imieniu Stanów i wyraził uczucia wierney uległości i wdzięczności za tę za mądrość, z którą N. Pan stara się po oycowsku opomyślność, spokoyność i szczęście tak tej Prowincyi iak i całego Cesarstwa. Pótem odebrał z rąk Gubernatora krajowego najwyższe postulatory. O godzinie 11 otworzył Gubernator krajowy iako Starosta Kraiu posiedzenie Seymu.

Wiadomości zagraniczne.

Królestwo Oboiey Sycylii.

Naynowsze gazety Neapolitańskie z d. 20. Kwietnia zawierają następujące obwieszczenie wydane przez tameczny Sąd Marsowy: Sąd Marsowy mianowany wyrokiem Królewskim z d. 9. Kwietnia 1821 z prawami właściwemi Sądowi wojskowemu i doraznemu (porównaj N. 103 51. gazety naszey) zebrawszy się w zamku nowym *forte nuovo* dla wydania wyroku na Pawła Ruggiero rodem z Neapolu 22 lat mającego, profesy piekarskiej z powodu, że miał broń zakazaną, uznawszy wspomnionego Pawła Ruggiero winnym zarzuconey mu zbrodni wskazało go na śmierć większością siedmiu głosów przeciwko dwóm, podług drugiego artykułu wspomnionego wyroku. (Następują podpisy.) Wyrok ten spełniony został na wałach nowego zamku we dwie godziny po zapadley uchwale.

Dnia 23. Kwietnia zebrał się znowu miał Sąd Marsowy dla zawyrokowania względem czterech osób, które chciały wsiąść na okręt Hiszpański; sądzą atoli, że tylko ieden z nich, aptekarz schwytyany z dyplomem Węglarskim, który miał w kieszeni zostanie na śmierć skazany. Od czasu utworzenia Sądu Marsowego następuje szybko rozbrojenie tak w Stolicy iak i w Prowincyiach. Cztery Kommissyje śledcze mianowane wyrokiem Królewskim z d. 12. Kwietnia dla rozpoznania postępowania Duchowieństwa i wszystkich Urzędników kraiu rozpoczęły swoje prace.

Eska dra Neapolitańska złożona z okrętu liniowego Capri, fregaty Sirene i brygantyny il Calabrose powróciła do portu Neapolitańskiego.

Królestwo Sardyńskie.

Gazeta: *Messagiere Modenese* z d. 28go Kwietnia zawiera co następuje: »Ponieważ Wiktor Emanuel Król Sardyński uroczystym aktem Swoim datowanym w Nizzie pod d. 19. Kwietnia oświadczył, iż iest Jego stałą wolą pozostać przy przedsięwziętem postanowieniu z rzeczenia się Korony, zatem Jego Królewicowska Mość Karol Felix, Xiążę Genevois po spełnieniu warunku umieszczonego w Jego odezwie z d. 16. Marca przez wydanie po powróconym pokoju w Piemontcie wspomnionego aktu, przyjął Tytuł Króla w s k i.

Dnia wczorayszego przybył tu Hrabia Mocenigo, iako nadzwyczajny Poseł i pełnomocny Minister Cesarza Rossyyskiego na Dworzec Sardyńskim.

Portugalia Brazylia i Algarbia.

Z Lizbony d. 6. Kwietnia. — D. Aru nio oznajmił Zgromadzeniowi Stanów, że Nuncyusz Papieżki żądał posłuchania u Ministra Spraw Zewnętrznych. — Zapewnie, aby wniżyć w układy w sprawie Patriarchy. Prezydent uczynił uwagę, że tego posłuchania u prosił Nuncyusz tylko w zamiarze, aby się uskarżył, że mu okna w jego pałacu powybita. Co się stało dla tego, ponieważ Nuncyusz sam tylko ieden pomiędzy mieszkańcami Lizbony nie oświecił swojego domu, gdy nakazane zostało powszechne oświecenie na oznaczony dzień zaprzysiężenia fundamentalnych rysów Konstytucyi.

Minister Spraw Wewnętrznych doniósł Zgromadzeniowi co zaszło z Patriarchą. W dniu, w którym miały być zaprzysiężone fundamentalne zasady Konstytucyi podał on Rejencyi oświadczenie, podług którego nie przystać na Artykuły 10. i 17. teyże Konstytucyi

jak z jego zdaniem nie zgadzające się. Sekretarz przeczytał rozkaz Rejencyi wydany na uwieszenie Kardynała Patriarchę w klasztorze Buzaco z powodu owego oświadczenia; Przeor wspomnianego klasztoru otrzymał instrukcją do przyjęcia i należytego z nim postępowania. Na zastępę Patriarchy wyznaczono Officera i 20 żołnierzy. Wszczęły się obszerne rozprawy względem pytania: czyli Patriarcha sądowy być ma przez Stany, Rejencyą lub Trybunały; Kodex Karzący nie obeymuie takiego przypadku. Nakoniec zgodzono się na uchwałę tej treści, iż każdy, kto niechce zaprzysiądz fundamentalnych zasad Konstytucyi, przestaje być obywatelem Portugalskim i musi opuścić Królestwo. Rozporządzenie to ułożono i iednomyslnie przyjęto.

Rejencya uznała Staynie Królewskie za niepotrzebne; osoby temiz zarządzające mają być przez Szkarb utrzymowane, konie przedane lub dla woyska obrócone oprócz kilku zaprzęgów na przypadek, gdyby ziechał który Członek rodziny Królewskiej.

Hiszpania.

Na posiedzeniu Stanów z d. 15go i 16go Kwietnia roztrząsano i przyjęto wyrok przeciwko przestępczym i naruszającym Konstytucyą. Wyrok ten wzbudzający wielkie wrażenie z powodu swojej surowości, składa się z trzydziestu artykułów, których nayważniejsze oznaczenia są następujące: Artykuł 1. Sposób postępowania, mający być zachowanym w sprawach spisku lub bezpośrednich zabiegów przeciwko Konstytucyi lub przeciwko wewnętrznemu lub zewnętrznemu bezpieczeństwu braiu, lub przeciwko świętey i nie-naruszoney osobie Króla konstytucyynego jest przedmiotem niniejszey ustawy. Art. 2. Ci, którzy staną się winnymi tych zbrodni iakiegobądź Stanu i stopnia, aresztowani przez woysko liniowe lub milicyię narodową upoważnione do tego przez Rząd, Naczelników woyska, lub właściwe Władze, sądeni być mają przez Sąd woyskowy podług artykułu 8. nowego zbioru praw (*Nueva Recopilacion*), i wyroki te, jeżeli otrzymają zatwierdzenie Jeneralnego Kapitana za porozumieniem się z Assessorem powinny być spełnione. Kiedy aresztowanie zaydzie na rozkaz lub wezwanie Władzy cywilney lub za pomocą oney daną, zatem sprawa wytoczoną być powinna przed zwyczajne sądy. Art. 3. Również stosownie do 10. artykułu nowego zbioru praw, i podług sposobu przepisanego w pomienionym artykule, sądeni będą po woyskowym wszyscy ci, którzy opierają się woysku strzelbą, palaszem lub iaką-

kolwiek bronią, chociaż uwięzienie dzieie się na rozkaz lub wezwanie Władzy cywilney lub za pomocą oney daną. Art. 4. Aby zapobiedz temu oporowi i wynikającym ztąd złych skutków namienionych w powyższym artykule ustrzedz się. Władze polityczne dowiadziawszy się o istnieniu gdziekolwiek iakiey kupy ogłoszą niezwłocznie edykt, mocą którego wezwani będą spiskowi do rozeyścia się i powrócenia do domów swoich. Art. 5. Edykt ten ogłoszony ma być iak nayspieszniey w różnych Obwodach, a gdy tyle upłynie czasu, że takowy mógł doysć do wiadomości spiskowych, uważano ma być tak, iakby następnie oznaczone osoby opierały się woysku, i ztąd sądene będą po woyskowemu wedle 3. artykułu: a) ci, co należą do towarzystwa spiskowych, gdyby nawet nieopatrzni byli w żadną broń; b) ci, którzy pierwey przy spiskowych zostawali a potem w ucieczce zostali przez woysko schwytni; c) ci, którzy byli dawniey w związku z spiskowymi, teraz się ukrywają a oddaleni od mieysca swojego mieszkania z bronią odkryci zostali. Art. 6. Osoby, namawiające do zbiegostwa lub takowemu pomagające stawieni być mają również przed Sądem woyskowym stosownie do Art. 16. Tyt. 4. nowego zbioru praw. Art. 7. Jako występki, których ukaranie zachowane iest wyłącznie Władzy woyskowej, uważane są, wszystkie uwodzenia, czyli to przekupieniem pieniędzmi, podarunkami i radą, dla zniewolenia żołnierzy do opuszczenia chorągwi woyska liniowego lub milicyi narodowej i przeyscia w szeregi spiskowych; nakoniec wszystkie poduszczania mające za cel uwiedzenia ich, aby się przemocą oparli utrzymaniu systematu konstytucyynego. Art. 8. Jeżeli w iakimkolwiek przypadku oznaczonym w poprzedzającym artykule, uwięzienie zaszło przez milicyię narodową, zwyczajny Sąd woyskowy składać się ma stosownie do przepisów z Officierów tego korpusu; jeżeli zaś uwięzienie nastąpiło za pomocą woyska liniowego, Sąd woyskowy złożony będzie z Officierów obu rodzajów woyska. Art. 9. We wszystkich zachodzących postępowaniach wedle treści poprzedzającego artykułu, stosownie do artykułu 16. Tyt. 27. nowego zbioru praw wspomnianego Królewskiego rozporządzenia, wtenczas tylko nastąpi sprawdzenie nacoczne, gdyby zachodziła iaka wątpliwość, lub gdyby takowe sprawdzenie zdawało się być nieodzownie potrzebnem. Artykuły 10 do 25 oznaczają własności Fiskusa i Sędziów pierwsey instancyi w szczeólnych wypadkach, rozporządzą, iak się zachować należy w przypadkach kompetencyi między woyskowymi i zwy-

ezaynym Sądem, które muszą być rozstrzygnięte we 48 godzinach, i oznaczają w razie, gdyby oskarżeni w przeznaczonym czasie nie wybrali sobie obrońcy jakim sposobem ma im dodany być *ex officio*, i jak mają być słuchani świadkowie. Art. 26. stanowi, iż wyrok musi zapaść w przeciągu trzech dni. Art. 27. oznacza, że do zawiązkowania potrzeba nieodzownie większości głosów. Podług art. 28. wyrok uwalniający powinien być natychmiast spełniony i więźni na wolność puszczony; jeżeli oskarżony skazany zostanie na śmierć, wyrok powinien być wykonany w 48 godzinach. Artykuł 29. obeymuje nawet wstecznie działającą moc na sprawy toczące się teraz z powodu takichże zbrodni, wprawdzie sprawy te nie mają być usunięte od Sądu, w którym się toczą, dalszy ich atoli tok zachowany być powinien podług rozporządzeń przepisanych w teraźniejszym wyroku. Nakoniec Artykuł 30. znosi wszystkie dawniejsze ustawy sprzeciwiające się temuż wyrokowi.

Na posiedzeniu d. 5go Kwietnia na wniosek Kommissyi Duchowney zapadła następująca uchwała Stanów: »1. Dopóki powszechne urządzenie duchowieństwa nie będzie ukończone, żaden duchowny, do którego osoby nie przywiązano pełnić obowiązków pasterza parafii, nie będzie pobierał płacy. 2. Probostwa patrymonialne lub rodzinne są równie zniszczone.«

F r a n c y j a.

W Niedzielę Wielkanocną o godzinie 2. z południa załoga wojska w Lugdunie złożona z jedenastu batalionów piechoty i czterech szwadronów jazdy wystąpiła i czyniła obroty. Marszałek Wiktor przeciechawszy pomiędzy szeregi i okazawszy w szczególności każdemu korpusowi swoje zadowolenie, miał do nich na placu obszernym i donosnym głosem rzecz następującą:

»Żołnierze! Zadowolniony jestem waszą postawą. Znam wasz zaszczytny sposób myślenia i życzę wam zachowania onegoż; on wam obiaśni wszystkie środki, których nieustannie używają nieprzyjaciele Ojczyzny, dla uwiedzenia was, przekupienia, a gdyby można, zawikłania w swoje bezbożne plany. Gdyby burzyciele spokoyności odważyli się znowu knować nowe rozruchy, Żołnierze! Nie zapomnijcie, że uzbrojeni jesteście na obronę waszego prawego Króla i waszey Ojczyzny przeciwko wszelkiemu zamachowi. Posłuszni swoim wodzom tak, jak na dobrych przystoi żołnierzy dopełnicie wiernie obowiązków, które oni wam przepisują, i które stan wasz pełen zaszczytu wam

nakazuje. Dopełnicie ich, jak dobrzy Francuzi, to jest: jak Mężowie honoru!«

»Szwajcary, Żołnierze! Rodacy wasi we wszystkich czasach dali dowody znakomite swojej przychylności do Francyi i iey Króla. Idąc za ich przykładem, zyskacie jak oni poważenie i miłość wszystkich ludzi prawych.«

»Żołnierze Król i Ojczyzna na was polegają, waleczność wasza jest rękomynią, że nie próżno to czynią i że w każdej sposobności usprawiedliwicie to zaufanie: »Niech żyje Król! — Okrzyk ten powtórzyło całe zerbrane wojsko z zapalem.«

Multan i Wołoszczyzna.

Z nad granic Multan d. 13. Maia. —

Dnia 8. b. m. Isprawnik w Folticzenie w Multanach odebrał od Isprawnika z Roman przez gońca wiadomość, że do Baku nadciągnął znaczny oddział wojska Tureckiego, którego tegoż samego dnia spodziewano się w Roman. Wiadomość ta pogrążyła tak mocno mieszkańców z obwodów, Roman, Piatra i Folticzenie, że większa część opuściła swoje mieszkania i szuka schronienia; atoli wiadomość ta okazała się być fałszywą; równie Multanie niedowierzaią pochlebney odezwie, wydanej przez Seraskira w Ibraiłowie, w której zapewnia, że wszyscy spokoyni mieszkańcy doznawać będą bezpieczeństwa życia, majątku i że kraj Multan nie naydzie siłą zbroyną, zastawiając przywrócenie spokoyności Rządowi Multańskiemu; w której nakoniec wzywa mieszkańców w pobliskich włości Ibraiowa, aby uczęszczali na iarmarki tameczne i zaręcza onym, że żywność dostawiona na sprzedaż płacona będzie gotowizną.

Listy nadeszłe dzisiaj z Jass datowane z d. 11. b. m. zawierają wiadomość z Galacu, podług której przybývają tam codziennie Grecy w wielkiej liczbie; wojsko Greckie wynosi już blisko 3000 ludzi; na d. 21. i 22. dawnego stylu zawiąnęły 2 okręty, które przywiozły 40 dział 2000 broni tyleż pałaszów i znaczną ilością zapasów wojennych. Te same wiadomości obeymnią, że Ali Basza Janiny pobił wysłane przeciwko sobie wojsko Tureckie i znaczną siłą ciągnie przeciwko Tessalonice.

Z Magnatów Multańskich pozostał tylko Metropolit, Hatman Aga (Dyrektor Policji) i Wornik de Aproz (Wielki Sędzia) którzy kierują styrem Rządu. Reszta uszła częścią do Rossyi częścią do Bukowiny. Względem dalszych wypadków na Wołoszczyźnie nie mamy żadnych wiadomości.